

NOVE KNJIGE

NENAD HAVELKA I LJUBIŠA LAZAREVIĆ:
»SPORT I LIČNOST«, »Sportska knjiga«, Beograd
1981.

Piše: Jelena Stakić

Sport, najšire uzeto, deo je svakidašnjeg života, rečnika, ponašanja; dva beogradска psihologa – Nenad Havelka i Ljubiša Lazarević – približavaju nam, konačno, bavljenje sportom i ličnost sportista i s jedne strane koja je uvek bila u senci spektakularnih strana sporta – svejedno da li vrhunskih rezultata, masovnosti ili koristi po zdravlje – ali im je na neki maglovit način uvek ležala u osnovi; ta strana je psihološka. Istraživanje koje su sproveli (»Motivacija za bavljenje sportom«, obavljeno u Institutu za fizičku kulturu u Beogradu) dalo im je mnoštvo podataka na osnovu kojih su mogli da argumentovano postave odnos između ličnosti i sportske aktivnosti pojedinca.

Kroz karakterne sklonosti ličnosti prelамaju se i u njima se sažimaju vrlo važni motivi (za druženje i za postignuće, recimo), koji su izuzetno značajni za bavljenje sportom, a preko bavljenja sportom – za negovanje demokratsko-integrativnih vrednosti tokom celog života. Ovaj najopštiji zaključak koji su Havelka i Lazarević izveli iz svog istraživanja, mogao bi da posluži kao praktičan orijentir u najrazličitijim oblastima rada s drugima – bili oni deca, adolescenti, odrasli ili stari, zdravi ili bolesni, pojedinci ili grupe, nalazili se u procesu vaspitanja, rehabilitacije ili rekreacije.

Sve to, verovatno, ne zvuči sasvim novo, jer blagotvorna dejstva fizičke aktivnosti na skidan razvoj ličnosti odjavno su zapažena. No i pored toga, razvojni sport i rekreacija, uz sva priznanja koja im se sa svih strana odeju, danas kao da su odgurnuta u drugi plan, da bi u prvoj mogli da blistaju vrhunski i takmičarski sport. »Razvojni sport i rekreacija su još uvek neispitani kontinenti u ovoj celini koju zovemo fizička kultura naroda«, kako kažu Havelka i Lazarević.

Ako i nije stvarno, sport je bar potencijalno masovan i postoji jedan važan razlog iz kojeg on ne može da se nametne kao isključivo »estradna zabava«: čovekov »senzomotorni i saznavno-afektivni senzibilitet nije receptivnog nego produktivnog karaktera«, te posmatranje, naprsto, ne može da zameni učestvovanje, kao što ni gledanje igre detetu ne može da zameni igranje.

Ovo vas vodi drugom opštem zaključku koji su Lazarević i Havelka izveli iz svog istraživanja: u psihologiji sporta, psihičke funkcije bar su isto tako vežne koliko i »dispozicije« za bavljenje sportom, u trenutku dok je sportska aktivnost u toku – mnogo su sadržajnije, validnije i pouzdanije za prepoznavanje ličnosti sportista i njegovog ponašanja, za razliku od ličnosti i ponašanja nesportista, nego što su to dispozicije, pretpostavljeno urđeno i stabilno jezgro čovekove ličnosti uopšte.

Zaista, kakav uticaj ima bavljenje sportom na razvoj i formiranje psiholoških svojstava ličnosti, a kakvu ulogu imaju pojedine karakteristike ličnosti u ponašanju sportista? Prevedeno na običan jezik takmičarskog sporta (ali s implikacijama za bavljenje sportom uopšte), to bi se svidilo na pitanje: da li sport čini vrhunskog sportistu ili se on takav radi? Ovo pitanje (razume se, mnogo razrađenije i psihološki čistije formulisano) bilo je jedno od osnovnih na koje su Havelka i Lazarević nastojali da odgovore svojim istraživanjem. Interakcija personalnih i situacionih determinanti sportskih aktivnosti glavni je predmet psiholoških istraživanja u oblasti psihologije sporta, smatraju oni. Što se dispozicija za sport tiče, autori smatraju da su one ishod sazrevanja i učenja, integrirane u procesu čovekove socijalizacije.

Ovom procesu Havelka i Lazarević pridaju ključnu ulogu u formiranju motivacionih sklopova iz kojih će proizići, ili neće proizići, bavljenje sportom. U ravni razvoja pojedinca, sportska socijalizacija je vaspiti proces, ali u ravni društva – ona je deo ukupnog društvenog razvoja, podvlače autor. Upravo kroz socijalizaciju oni i razmatraju psihološke osnove sportske aktivnosti.

U njihovom istraživanju pod sportskom aktivnošću razumevaju se različiti oblici bavljenja sportom: vrhunskih sportskih aktivnosti, standardna i, na kraju, povremena i neizdiferencirana sportska aktivnost. Oko 1.200 ispitanika (vrhunskih i standardnih sportista, i nesportista) ispitano je s obzirom na svoja sociodemografska obeležja, stavove prema sportu i opšte vred-

nosne orientacije, motiv opšteg i motiv sportskog postignuća i izvorne i opšte crte ličnosti.

Kao što se i očekivalo, pojavile su se razlike između vrhunskih sportista, standardnih sportista i nesportista. U knjizi »Sport i ličnost« one su podrobno objašnjene i obraziožene. Pošto su Havelka i Lazarević te razlike, kao i sva obuhvaćena pitanja sporta, uspešno uklopili u razmatranje socijalno-psiholoških pitanja uopšte, verujemo da će njihova knjiga ispuniti svoje praktične namene – unapređenje trenerskog rada i neposrednog rada psihologa sa sportistima i, istovremeno, doprineti boljem razumevanju procesa sportske socijalizacije.

LUIS H. MORGAN: »DREVNO DRUŠTVO«,
»Prosveta«, Beograd 1981.

Piše: Bojan Jovanović

Inspirisana potrebom za razumevanjem geneze ljudske kulture, ideja o evolucionom razvoju otvorila je mogućnost teorijskom i metodološkom utemeljenu mnogih pojedinačnih naučnih disciplina začetih u prošlom veku. Delo američkog antropologa Luisa Morgana, stvarano pod svodom evolucijske ideje, uz radeve Edvarda Tajlora, bilo je od presudnog značaja za formiranje antropološke nauke koja će se od tada znatno sistematizirati i intenzivnije baviti proučavanjem ljudskog društva i kulture. Opredelen za istraživanje indijanske kulture, Morgan je više godina proveo živeti u plemenu Seneka. Na osnovu sakupljenih podataka napisao je do objavljanja svog kapitalnog dela »Drevno društvo«, publikovanog, inače, 1877. godine, više posebnih studija posvećenih proučavanju socijalno-političkih struktura indijanske tradicije. Među ovim delima od posebnog značaja su studije »Sačevirokeza« (1851) i »Kuce i domaći život domorodaca Amerike« (1881). »Istraživanja čovekovog razvoja od divljaštva i varvarstva do civilizacije«, kako stoji u podnaslovu »Drevnog društva«, pionir američke antropologije je izvršio na osnovu istorijskih podataka o starim društvima i dostupnih etnografskih činjenica. Sagledavajući u prvom delu evolutivni razvoj čovekove inteligencije kroz pronalaske i otkrića, Morgan u naredna tri dela svoje knjige daje pregled razvoja triju osnovnih ideja karakterističnih za celokupno ljudsko društvo i kulturu u dosadašnjoj njegovoj istoriji. Ideje o vladavini, porodici i svojini doživele su tokom istorije, prema njima, svojevrstan rast i razvoj. Nastale u divljaštvu, razvijene u varvarstvu i konačno sazrele u civilizaciji, ove ideje su ujedno i nosioci najglavnijih ustanova čovečanstva.

Dokazana na primeru porekla životinjskih vrsta, linija evolutivnog razvoja od nižih ka višim oblicima ubrzao je inspirisala i istraživanja u oblasti kulture i ljudskog društva. Nositac ovog novog pogleda na ljudsku istoriju, Luis Morgan, ujedno je i jedan od začetnika teorije kulturne evolucije, poznate još i pod nazivom društveni darvinizam. Temeljeći svoje istraživanje na ideji o jedinstvenom evolucionom razvoju čovečanstva, on nije bio u prilici da svoju hipotezu o stupnjevima ovog razvoja izvede generalizacijom iz obimnije grade, već je njegovu hipotezu prvenstveno rezultat dedukcije iz opštije teorijske sheme, ilustrovane dostupnom kulturno-istorijskom i etnografskom gradom. U tom smislu se i može razumeti jednodimenzionalnost ranog evolucionizma, koja se ogleda u priličnoj krutom i shematskom prijemu istoriji ljudske kulture. Međutim, polazeći od evolucionističke ideje, Morgan je razvio teoriju o etapnom razvoju čovečanstva, ne zapostavljajući oblike ljudskog rada i stepene razvoja ljudske delatnosti kao kriterijumske elemente za klasifikaciju i istorijskih stupnjeva društveno-kulturne evolucije. Ovi elementi daju njegovoj konceptciji vrlo bitnu antropološku fundiranost, bez čijeg se adekvatnog poimanja i ne može razumeti revolucionarni značaj njegovog dela za dalji razvoj naučne misli. Neosporno je da u okviru tehničkog kriterijuma, usvojenog za klasifikovanje posmatranih društava i kultura, osim njegovog empirijskog aspekta, sagledanog kroz način izrade oruda na osnovu kojih se moglo suditi o oblicima i stepenu razvoja ljudskog rada, treba imati u vidu i vrste ljudskih delatnosti koje, takođe, impliciraju stepen socijalnog i kulturnog razvoja.

Sagledana u svetlu materijalističkog shvatanja rada, ideja razvoja od divljaštva preko varvarstva do civilizacije, inheretna evolutivnom razvoju čovečanstva, poseduje i relevantne psihološke i sociološke konotacije. Naime, dovodeći u neposrednu vezu jedinstveno poreklo čovečanstva s pojavom identičnih htenja i potreba ljudi na istom stepenu razvoja, autor »Drevnog društva« je ukazao na mogućnost ustanovljavanja zakona uniformnih operacija čovekovog duha u sličnim društvenim uslovima. Što se sociološkog aspekta njegove teorije tiče, treba reći i to da je svojom koncepcijom o porodičnim i bračnim odnosima Morgan objasnio i same početke geneze ovih odnosa. Polazeći od prirode prvočitog primativnog promiskuiteta i početnog materijalnog karaktera rada, Morgan je ukazao na društvene uslove i zakone njegovog patrijarhalnog preobražaja.

Iako svojevremeno vrlo oštro kritikovano, Morganovo delo je izvršilo snažan uticaj na svetsku antropologiju i naučnu misao uopšte. Rezultati Morganovih istraživanja, a naročito utvrđena periodizacija razvoja ljudskog društva i kulture, poslužili su, kao što je poznato, klasicima marksizma za dalja i produbljenija naučna proučavanja. Jedno od najbitnijih svojstava njegovog dela ogleda se u dijalektičkom shvatanju i tumačenju međusobne povezanosti proučavanih pojava. Morganovo ponovno otkrivanje istorijskog materijalizma, kako je istakao Engels, bazirano je na proučavanju realne osnove materijalnih uslova ljudskog života i njegovog kulturnog razvoja. Na osnovu Morganovog dela, Marks je konačno uobličio svoje pogledne na pravstiju, ali upoznat s »Drevnim društvom« pred kraj svog života, on nije stigao da napiše i sopstveno delo o starom društvu. Komentari, primedbe i sopstvena zapažanja, napisani povodom Morganove knjige, pružaju, na žalost, samo idejni obrisi tog nenapisanog Marksog dela. Međutim, u nedavno objavljenim Marksovim etnološkim sveskama izvodi iz dela »Drevno društvo« predstavljaju vrlo značajan putokaz ka daljoj kritičkoj recepciji re-

zultata Marganovih naučnih istraživanja.

Knjigu je preveo Đurica Krstić, predgovor je napisao Obren Blagojević, a autor pogovora je Nikola F. Pavković.

»NOVI SAD U RATU I REVOLUCIJI«, druga knjiga, Edicija »Vojvodina u borbi« i Gradski odbor SUBNOR-a, Novi Sad 1982.

Piše: Danilo Kecić

Knjiga »NOVI SAD U RATU I REVOLUCIJI« sastavni je deo i nastavak pre šest godina (1976) izашle iz štampe prve knjige.

Rad na ovom delu započet je na inicijativu i u organizaciji Opštinskog odbora SUBNOR-a Novog Sada pre skoro dve decenije. Za rad na prikupljanju dokumenata i podataka o radničkom pokretu i narodnooslobodilačkoj borbi u Novom Sadu bili su od prvog dana angažovana tri istoričara, vrsnih poznavalaca narodnooslobodilačke borbe u Bačkoj i Novom Sadu. Činjenica je da su se sve troje profesionalno bavili naučnoistraživačkim radom radeći u Arhivu Centralnog komiteta SKJ, odnosno u Arhivu Pokrajinskog komiteta SKV i Institutu za istoriju Vojvodine, i da su blizu dve decenije prikupljali istorijske izvore u brojnim arhivima, muzejima, institutima i bibliotekama u našoj zemlji i u SR Mađarskoj, da su marljivo i stripljivo dugo godina sakupljali memoarsku gradu, tragali za podacima u legalnoj radničkoj i ilegalnoj partijskoj i u partizanskoj štampi, u građanskoj periodici i u glasilima fašističkih okupatora, i tome slično. To upravo govori da su autori ovog dela poznavaci tehnike i metoda naučnog rada, uz to entuzijasti i zaljubljenici u svoj posao i da su, uz mnogo žrtava i odričanja, posle tog i takvog, izuzetno dugog i marljivog rada, darovali našoj istoriografiji dve obimne i višestruke korisne i značajne knjige.

U prvoj knjizi, koju su obradili Mila Čobanski, Zvonimir Golubović i Živan Kumanov, obuhvaćen je nastanak i razvitak radničkog pokreta od njegovih prvih organizacionih začetaka i delatnosti plejade prvih propagatora i lúčno-socijalističkih ideja sedamdesetih godina prošlog veka, zatim Socijaldemokratske partije do siloma Austro-Ugarske, pa Socijalističke radničke partije Jugoslavije (komunista) (1919 – 1920), odnosno Komunističke partije i revolucionarnog radničkog pokreta između dva svetska rata. Najveći deo, oko dve trećine (oko 500 stranica) prve knjige posvećeno je obradi burne, izuzetno sadržajne i značajne ustanice 1941. i početka dramatične 1942. godine.

U drugoj knjizi, autori Zvonimir Golubović i Živan Kumanov na preko 650 stranica obraduju narodnooslobodilačku borbu u gradu sa svom njenom dramatičkom i tragikom, zastojima i usponima, i to od početka izuzetno teške 1942., kada se moralo počinjati tako reći sve iz početka, i kada su uz velike napore, umrešnoscu i odvažnošću prevladane bitne teškoće, pa se pošlo u širinu, zatim od novog razvijanja i uništenja vodećih snaga NOP-a ne samo u gradu već i u Bačkoj, pa ponovnog obnavljanja i snaženja pokreta, uspostavljanja redovnih veza s pokretom u Sremu, učestalih grupnih i kolektivnih prebacivanja oko 1500 novih boraca u odredu i vojvodanske brigade u Sremu i Bosni 1943/44., omasovljena pokreta i formiranja i dejstva Novosadskog narodnooslobodilačkog partizanskog odreda i do konačnog oslobođenja Novog Sada od fašističkih okupatora, oktobra 1944., masovnog radnog i političkog entuzijazma, mobilizacije novih boraca i doprinosa Novosadana završnim borbama za konačno oslobođenje zemlje 1944/45.

Autori su celovito prikazali razvoj narodnooslobodilačke borbe u gradu i okolini, i to kako periodi njenih plima, tako i njene oseke, prateći u suštini oscilacije u razvoju socijalističke revolucije. Ponirući u sve forme, specifičnosti, oblike i sadržaje ove teške i natčovečanske borbe na izuzetno teškom ravničarskom terenu, u gradu gde su bile za sve vreme rata stacionirane zнатне neprijateljske snage, autori su u knjizi pokazali da ta borba, pod rukovodstvom Komunističke partije Jugoslavije, nijednog trenutka nije prestajala i da su snage NOP-a uvek predstavljale realnog protivnika mađarskom i nemačkom okupatoru.

Posle ovoga što je do sada navedeno mogao bi se stvoriti utisak da su i do sada te bitne faze i razvoj narodnooslobodilačkog pokreta u gradu u osnovi već bili obrađeni od istih ili drugih autora, i da u ovoj knjizi i nema bitno novog i do sada nepoznatog. Međutim, već i kada se knjiga samo uzme u ruke, prelista i vidi bogatstvo njenog sadržaja, širina zahvaćene problematike, konciran i jezgrovit način kazivanja, znalačka i tanana analiza svih bitnih pitanja NOP-a, od strategije i taktike u pojedinim periodima, plime i oseke pokreta, herojstika i tragike mnogih boraca, bazadžija i kurira i tome slično, do kompleksnog prikazivanja mađarskog i nemačkog fašističkog okupatora, njihove vojne snage i političkog oslonca, mera protiv NOP-a, denacionalizatorske politike i pljačke prirodnih bogatstava i svih dobara ovoga kraja, i tome slično, a posebno kada se vidi bogatstvo istorijskih izvora na kojima autori zasnivaju svoja kazivanja i tvrdnje – onda se svakom čitaocu mora nametnuti samo jedan zaključak: da je ovo kompleksno delo nešto sasvim novo, delo prvorazredne, trajne i višestruke vrednosti.

Posebna vrednost ove knjige je u činjenici da se u njoj ne obraduje samo grad Novi Sad, već i njegova okolina, pa i područje Bačke – kad su u pitanju događaji od šireg značaja ili kad se obrađuju opšte karakteristike i procesi ne samo u gradu, već i u drugim sredinama. Za ovakav prilaz problematici autori su se opredelili zato što je Novi Sad više od dve godine bio centar narodnooslobodilačke borbe u Bačkoj, pa delom i u Baranji, jer su u njemu delovali Pokrajinski komitet KPJ za Vojvodinu, odnosno za Bačku, zatim Oblasni komitet KPJ za Bačku i Okružni komitet KPJ za južnu Bačku, da su u njemu pretežno delovala ista rukovodstva i Saveza komunističke omladine Jugoslavije, da je tu postavljen temelj Pokrajinskom narodnooslobodilačkom odboru Vojvodine, da su tu pokretana i izdavana pokrajinska i

oblasna partiska i skojevska glasila, da je teror okupatora sve vreme rata najteži i najmasovniji bio u ovom kraju.

Valja posebno istaći da je Novi Sad, grad-heroj, imao oko 3000 učesnika narodnooslobodilačke borbe, od kojih je bilo oko 1000 u redovima KPJ i SKOJ-a. Živote je u tom ratu izgubilo blizu 600 učesnika NOB-a, a više od 5000 žitelja Novog Sada pali su kao žrtve fašističkog terora. U toku rata je pretrepa velika materijalna razaranja, njegova dobra i prirodna bogatstva okupatori su nemilosrdno pljačkali, stanovništvo najgrublje eksploratisali, zlostavljali i ugnjetavali, ali ga nikada nisu pokorili.

Knjigu »Novi Sad u ratu i revoluciji« zajednički su objavili Edicija »Vojvodina u borbi«, koja deluje u okviru Instituta za istoriju, i Gradski odbor SUBNOR-a Novog Sada. Valja napomenuti da Edicija »Vojvodina u borbi« deluje već blizu tri decenije, da objavljuje hronike mesta, regiona, partizanskih odreda, brigada i drugih većih vojnih jedinica, likove narodnih heroja i sećanja istaknutih učesnika narodnooslobodilačkog rata i socijalističke revolucije u Vojvodini. Do sada je u njenom izdanju objavljeno više desetina knjiga. Započelo se vrlo skromno, pa su i početni rezultati takvi bili. Danas je, međutim, Edicija »Vojvodina u borbi« izrasla u organizaciju koja objavljuje sve značajnija i zapaženija dela s tematikom iz našeg narodnooslobodilačkog rata i socijalističke revolucije. Njeni ukupni rezultati su takvi da je ona dana prevažila vojvodanske okvire i postala jedna od najplodnijih i najznačajnijih edicija ove vrste u našoj zemlji.

Tome su, svakako, doprinela njena tematski sve raznovrsnija i sve kvalitetnija izdanja. Umesto anemičnog hroničarskog beleženja i redanja važnijih događaja iz revolucionarne prošlosti jednog mesta ili regiona, u njenim izdanjima sve su prisutniji bogata i raznovrsna izvorna zasnovanost, elementi analize, istorijske objektivizacije i monografske obrade. Mnoga izdanja ove edicije, naročito u poslednjem deceniju, otuda i nisu obične hronike, već knjige koje imaju mnoga svojstva naučnih dela, ili su im se umnogome približila. Delo »Novi Sad u ratu i revoluciji« pripada upravo ovoj vrsti naših izdanja. Ona je po mnogo čemu izrazit primer takve knjige. Ovde nije, i ne može biti, reč o usko shvaćenoj istorijskoj hrvnjici, već o knjizi koja ima bitna svojstva i sve osobine jednog naučnog dela, pa je samo tako valja posmatrati i ceniti. Ovo delo je jedno od retkih monografija naših rada u godinama oslobodilačkog rata i socijalističke revolucije i predstavlja značajan prilog ne samo savremenoj vojvodanskoj, već i jugoslovenskoj istoriografiji.

Uspešnim okončanjem ovog dugogodišnjeg, izuzetno teškog i muotprnog naučnoistraživačkog rada i objavljinjem dve knjige »Novi Sad u ratu i revoluciji«, Gradski odbor SUBNOR-a i Edicija »Vojvodina u borbi« mogu biti više nego zadovoljni, jer su se na trajan i najbolji način odužili gradu-heroju, odnosno svim njegovim učesnicima u revolucionarnom radničkom pokretu, narodnooslobodilačkom ratu i socijalističkoj revoluciji.

TOMISLAV SABLJAK:

»ŠATRA – RJEČNIK ŠATROVAČKOG GOVORA«, »Globus«, Zagreb 1981.

Piše: Dunja Jutronić-Tihomirović

Nakon knjige Dragoslava Andrića *Dvosmisleni rečnik srpskog žargona* (Beograd 1976), dobili smo još jedno djelo koje nam prvenstveno govori o bogatstvu jezika van njegove standardne i normirane varijante. U nakladi zagrebačkog »Globusa« nedavno je izšla knjiga zagrebačkog pjesnika i kritičara Tomislava Sabljaka pod naslovom *Šatra – rječnik šatrovačkog govora*.

Šatra je naziv za govor određenih, posebnih grupa, to je tajni govor pojedine skupine ljudi koji se tim načinom saobraćanja že razlikovati od neke druge skupine, a istovremeno se distancirati od standardnog jezika, tj. jezika kojim se sporazumijeva većina. Šatrovački je, prema Sabljaku, dio žargona, a taj je naziv nastao prema uzoru na stranu terminologiju, kao npr. englesko *slang* francusko *agro*, italijansko *gergo*, njemačko *Sondersprache* itd.

Sabljakov rječnik sastoji se od nekoliko tisuća riječi posebnih tajnih jezika zagrebačkog područja. Dvadeset pet godina Sabljak je sakuplja riječi zagrebačkih srednjoškolaca, delinkvenata, narkomanu, studenata, kriminalaca, džepokradica, uličarki, vojnina itd, jer šatrovački jezik nije pisani jezik već uvijek usmeni govor koji se stvara, mijenja i umire.

Govoreći o načinu nastajanja šatrovačkog, Sabljak ukazuje na nekoliko karakteristika ovog govora. Najjednostavniji oblik je premještanje slovoga u jednoj riječi. Tako od riječi *fakin* dobijamo *kinfa*, od *dečki* – *čkide*, zatim skraćivanje riječi: od riječi fakultet dobijamo *faks*, od kafeterije *kafic*, od profesor *prof*, od televizije *telka*. Iz ovih se primjera vidi da neke riječi iz šatrovačkog prelaze u svakodnevni govor, kao i u standardni, što se vidi na primjeru riječi *mlaznjak* koja je zapravo šatrovačka tvorba dvočlane sintagme *mlazni avion*.

Rječnik je podijeljen u dva dijela. U prvom su dijelu šatrovački izrazi prevedeni na standardni jezik, a u drugom su odabранi standardne riječi koje imaju najveći i najzanimljiviji broj izraza, iskazane na šatrovačkom. Dakle, iz prvog dijela rječnika možemo npr. doznati da *aleja isluženih* znači groblje; *aligatorica* – gruba, ružna djevojka; *nositi mrtvace srat* – raditi beskoristan posao; *bacati klamfe* – udvarati se; *gospodica* – homoseksualac; *gumarac* – autobus; *imat i jezik u oku* – gluhanjem osoba; *ići se ubijati* – ići na zabavu, terevenku; *šetati kožu* – pokazati se u novom odjelju; *futari spomenik* – imati veliki tribuh, itd. U drugom dijelu rječnika možemo da se npr. glava na šatrovačkom zove: brunda, buća, budala, bulja, buljak, bundeva, čelenka, čelo, čiverica, čonta, čontara, čupa, fanfara, glavir, hrga, koštra, kofa, ludara, piksa, radio, slamarica, tepsija, tintara, vagla, zjaka, itd.